

پرسشنامه واکنش روانی

هانگ و فادا (۱۹۹۶) هنجاریابی صفاری نیا (۱۳۹۵)

مفهوم آزادی در روان‌شناسی اجتماعی به معنای کنترل و انتخاب فردی است. برخورداری از انتخاب آزاد بسیار ارزشمند و سلب آن پیش‌بین رفتار در حوزه‌های گوناگونی نظیر مصرف^۱ (کلی و ویکلاندا، ۱۹۸۰)، سلامت (سیبل و داود، ۱۹۹۹؛ اربل و هاگر، ۲۰۰۶) یا رفتار کمک‌رسانی است (کریشنان و کارمنت، ۱۹۷۹). نظریه واکنش به ویژه بر اهمیت آزادیهای «خاص» فردی تأکید می‌کند و بر شرایطی تمرکز می‌نماید که تحت آن افراد در مقابل تهدیدات آزادی واکنش نشان می‌دهند (جوناس و همکاران، ۲۰۰۹).

تهدید ناشی از هر نوع قدرت یا نیرویی است که می‌کوشد بروز آزادی عمل خاصی را محدود یا دفع کند (برم و برم، ۱۹۸۱). تهدیدها می‌توانند آشکارا یا تلویحی باشند (مثلاً، اشارات ضمنی ظریف). برم و برم (۱۹۸۱) تهدید آزادی عمل را با عنوان تهدید بیرونی و درونی توصیف می‌کنند. تهدیدهای بیرونی از تصمیماتی ناشی می‌شوند که با انتخاب کردن یا نکردن گزینه‌های پیش‌رو اتخاذ می‌کنیم. بنابراین، واکنش روانی تحت تأثیر دو پدیده تهدید و آزادی عمل است. این نظریه فرض مسلم می‌داند که چند عامل بر اندازه واکنش روانی تأثیر می‌گذارند. این عوامل عبارتند از: نیرویی که آزادی عمل فرد را تهدید می‌کند، وجود آزادی عملی که ناشی از وقفه در رفتارهای آزادانه یا موانعی است که از بروز آنها جلوگیری می‌کند، اهمیت اختیار در فهم نیازها و حد و اندازه نیازهایی که برای موجودیت بشر از اهمیت برخوردارند (کورکوران، کروسویز و موسویلر، ۲۰۱۱، ترجمه خلیلی، ۱۳۹۲، ص. ۳).

واکنش روانی^۹ حالت انگیزشی است که در پاسخ به آزادی رفتاری از دست رفته یا مورد تهدید قرار گرفته برانگیخته می‌شود و آن را احیاء می‌کند (برم، ۱۹۶۶؛ جوناسون و ناولز، ۲۰۰۶). نظریه واکنش روانی معتقد است که هر پیام متقاعدکننده‌ای احتمالاً به عنوان یک تهدید برای آزادی تلقی شده و واکنش روانی را برمی‌انگیزد (شن و دیلارد، ۲۰۰۵).

¹ - consumption

² - Clee & Wicklund

³ - Seibel & Dowd

⁴ - Orbell & Hagger

⁵ - Krishnan & Carment

⁶ - Jonas et al.

⁷ - Brehm & Brehm

- Corcoran, Crusius & Mussweiler⁸

⁹ - psychological reactance

¹⁰ - Jonason & Knowles

¹¹ - Shen & Dillard

واکنش روانی در ابتدا به عنوان یک موقعیت خاص در نظر گرفته می شد (برم، ۱۹۶۶؛ ویکلاند^{۱۲}، ۱۹۷۴) و اکثر پژوهشها در خصوص واکنش روانی به بررسی واکنشهای موقعیتی نظیر محدودیتهای انتخاب، انتخاب اجباری و موقعیتهای نفوذ اجتماعی می پرداختند (بورگون، آلوارو، گرنڈپر و وولوداکیس^{۱۳}، ۲۰۰۲). به هر جهت، برم و برم (۱۹۸۱) معتقد بودند که واکنش می تواند به عنوان یک «صفت^{۱۴}» نیز مفهوم سازی شود. واکنش به عنوان یک صفت با متغیرهای فردی گوناگونی نظیر خشم (هانگ و گیانا کوپولوس^{۱۵}، ۱۹۹۳؛ هانگ و فاداد^{۱۶}، ۱۹۹۶)، افسردگی (هانگ و گیانا کوپولوس، ۱۹۹۳؛ هانگ و فاداد، ۱۹۹۶)، پرخاشگری (داود و والبراون^{۱۷}، ۱۹۹۳) شادکامی (جوبرت^{۱۸}، ۱۹۹۰)، همرنگی (گلداسمیت، کلارک و لافرتی^{۱۹}، ۲۰۰۵) و مقیاسهای شخصیت گوناگون (ببولتز، والر و پپر^{۲۰}، ۱۹۹۹؛ داود و والبراون، ۱۹۹۳؛ داود، والبراون، ساندرز و یسنوفسکی^{۲۱}، ۱۹۹۴) در ارتباط است.

نظریه واکنش روانی می کوشد توضیحی برای واکنش افراد به تهدیدهای واقعی یا خیالی نسبت به از دست دادن آزادی و اختیار خود بیابد. مفهوم اختیار تحت عنوان «باور فرد به توانایی انجام رفتاری خاص» تعریف شده است (کورکوران، کروسویوز و موسویلر، ۲۰۱۱، ترجمه خلیلی، ۱۳۹۲، ص. ۲). همان طور که میران و برم^{۲۲} (۲۰۰۶) اشاره می کنند واکنش روانی یک نیروی از پیش فعال شده نیست، بلکه هنگام تهدیدات واقعی یا خیالی از دست دادن آزادی عمل فعال می شود. نظریه واکنش دارای چهار جزء اساسی است: آزادی، تهدید آزادی، واکنش و احیاء آزادی.

برم (۱۹۶۶) چند فرضیه را درباره رفتار انسان مطرح می کند: آزادی عمل امری فراگیر است، آزادی عمل وجه مهمی از زندگی و تعاملات انسان است، انسان هدفمند است و دائماً درباره خود و دنیای بیرون از خود تعمق می کند تا ببیند چرا، چگونه و چه زمانی رفتاری خاص را در پیش گیرد. اما به عنوان چهارمین فرضیه برم معتقد است که بشر بیشتر اوقات در انجام طیفی از رفتارها احساس آزادی نسبی می کند و فرض پنجم حاکی از آن است که برخی رفتارهای انسان می توانند مربوط به گذشته، حال و آینده باشند. برم این دست رفتارها را با عنوان «رفتارهای آزادانه» می نامد و برای آنها تعدادی معیار تعیین می کند. این معیارها شامل رفتارهایی می شود که دسترس پذیر باشند، فرد ظرفیت جسمانی و روانی به کار گرفتن آنها را داشته باشد و نسبت به انجام آن رفتارها شناخت کامل داشته باشد. چنین شناختی از هنجارهای اجتماعی، سنتها، قوانین، توافقات

12 - Wicklund

13 - Burgoon, Alvaro, Grandpre & Voulodakis

14 - trait

15 - Hong & Giannakopoulos

16 - Hong & Faedda

17 - Dowd & Wallbrown

18 - Joubert

19 - Goldsmith, Clark & Lafferty

20 - Buboltz, Woller & Pepper

21 - Dowd, Wallbrown, Sanders & Yesenosky

22 - Miron & Brehm

رسمی و تعاملات غیررسمی ناشی می‌شود. ورجل^{۲۳} (۲۰۰۴) به تفصیل شرح می‌دهد که چگونه رفتارها در طول زمان به عنوان رفتارهای آزادانه تلقی می‌شوند. برای اینکه واکنش روانی رخ دهد فرد باید به داشتن آزادی عمل (واقعی یا خیالی) باور داشته باشد. تهدید این آزادی موجب برانگیختگی واکنش روانی می‌شود (میران و برم، ۲۰۰۶).

به منظور ارزیابی دقیق واکنش روانی ابزاری با ویژگیهای روانسنجی کامل و بی و عیب و نقص مورد نیاز بود. از این رو، پژوهشگران به طراحی و تدوین سه ابزار برای اندازه‌گیری واکنش روانی پرداختند: پرسشنامه اندازه‌گیری واکنش روانی^{۲۴} (QMPR)؛ مرز^{۲۵}، ۱۹۸۳؛ به نقل از تاکر و بیرز^{۲۶}، ۱۹۸۷، مقیاس واکنش درمانی^{۲۷} (TRS)؛ داود، میلنه و وایس^{۲۸}، ۱۹۹۱ و مقیاس واکنش روانی هانگ^{۲۹} (HPRS)؛ هانگ و پیج^{۳۰}، ۱۹۸۹. پرسشنامه اندازه‌گیری واکنش روانی (QMPR) در چند مطالعه مورد ارزیابی قرار گرفت که نتایج کلیه این مطالعات حاکی از آن بود که مقیاس فوق از پایایی لازم برخوردار نبوده و قابل استفاده نیست (دانل، توماس و بوبولتز^{۳۱}، ۲۰۰۱؛ هانگ و آستینی^{۳۲}، ۱۹۸۹؛ تاکر و بیرز، ۱۹۸۷). بنابراین، TRS برای افراد تحت درمان طراحی شد و تنها در دو مطالعه مورد بررسی قرار گرفت (داود و همکاران، ۱۹۹۱؛ بوبولتز، توماس و دانل، ۲۰۰۲). در نهایت، HPRS برای استفاده در جمعیت‌های عمومی طراحی شد و ویژگیهای روانسنجی آن در مطالعات متعددی مورد بررسی قرار گرفت (دیلاارد و شن، ۲۰۰۵؛ هلمن و مک‌میلین^{۳۳}، ۱۹۹۷؛ هانگ، ۱۹۹۰؛ هانگ و گیاناکوپولوس، ۱۹۹۳؛ هانگ، گیاناکوپولوس، لاینگ و ویلیامز^{۳۴}، ۲۰۰۱؛ هانگ و لانگوفسکی^{۳۵}، ۱۹۹۴؛ جوبرت، ۱۹۹۰؛ جوبرت، ۱۹۹۲).

هانگ و پیج (۱۹۸۹) در اولین مطالعه با اجرای HPRS بر روی ۲۵۷ دانشجوی دانشگاه در استرالیا و با استفاده از تحلیل مؤلفه اصلی^{۳۶} (PC) دریافتند که مقیاس متشکل از چهار مؤلفه تحت عنوان «آزادی انتخاب^{۳۷}»، «واکنش هم‌رنگی^{۳۸}»، «آزادی رفتاری^{۳۹}» و «واکنش در برابر نصیحت و توصیه^{۴۰}» است. همچنین، همسانی درونی کل گویه‌ها برابر با ۰/۷۷ محاسبه شد.

-
- 23 - Worchel
 - 24 - Questionnaire for Measurement of Psychological Reactance (QMPR)
 - 25 - Merz
 - 26 - Tucker & Byers
 - 27 - Therapeutic Reactance Scale (TRS)
 - 28 - Dowd, Milne & Wise
 - 29 - Hong Psychological Reactance Scale (HPRS)
 - 30 - Hong & Page
 - 31 - Donnell, Thomas & Buboltz
 - 32 - Hong & Ostini
 - 33 - Hellman & McMillin
 - 34 - Hong, Giannakopoulos, Laing & Williams
 - 35 - Hong & Langovski
 - 36 - principle components analysis
 - 37 - freedom from choice
 - 38 - conformity reactance
 - 39 - behavioral freedom
 - 40 - reactance to advice and recommendations

هانگ (۱۹۹۲) به بررسی ساختار HPRS در ۴۶۲ آزمودنی غیردانشجو پرداخت. او نیز در پژوهش خود با استفاده از روش تحلیل مؤلفه اصلی به همان چهار مؤلفه دست یافت، اما در سه گویه ۷، ۱۰ و ۱۱ تغییر عاملی حاصل شد؛ مثلاً گویه ۱۰ در پژوهش هانگ و پیچ بر روی مؤلفه آزادی انتخاب و در پژوهش هانگ (۱۹۹۲) بر روی مؤلفه واکنش در برابر نصیحت و توصیه دارای بار عاملی بود که این مسئله حاکی از عدم ثبات ساختار مقیاس بود. هانگ (۱۹۹۲) پایایی مقیاس را با استفاده از آلفای کرونباخ و دونیمه کردن به ترتیب برابر با ۰/۸۱ و ۰/۷۶ گزارش کرد.

هانگ و فادا (۱۹۹۶) مقیاس را روی جمعیت وسیعی متشکل از ۱۴۲۵ دانشجوی دانشگاه و ۱۶۶۰ آزمودنی غیردانشجو در استرالیا اجرا کردند. آنها در پژوهش خود از تحلیل مؤلفه اصلی و تحلیل عاملی اکتشافی استفاده کردند. نتایج حاکی از چهار عامل تحت عنوان «واکنش در برابر تسلیم»^{۴۱}، «مقاومت در برابر نفوذ دیگران»^{۴۲}، «واکنش در برابر نصیحت و توصیه»^{۴۳} و «پاسخ هیجانی در برابر محدودیت انتخاب»^{۴۴} بود. واکنش در برابر تسلیم اشاره به موقعیتی دارد که فرد بار قوانین و مقررات یا خواسته-های دیگران را تحمل می کند. مقاومت در برابر نفوذ دیگران هنگامی روی می دهد که به نظر می رسد دیگران درصدد کنترل کردن رفتار فرد هستند. واکنش در برابر نصیحت و توصیه تمایل به تجربه کردن واکنش در برابر نصیحت و توصیه ارائه شده توسط دیگران درباره آن چیزی است که فرد باید انجام دهد و پاسخ هیجانی در برابر محدودیت انتخاب هنگامی رخ می دهد که فرد در انتخاب کردن بدون دخالت دیگران ناتوان است (براون، فینی و فرانس^{۴۵}، ۲۰۱۰). به علاوه، هانگ و فادا (۱۹۹۶) دریافته اند که سه گویه (۴، ۱۰ و ۱۴) بار عاملی مناسبی ندارند و آنها را حذف کردند و نسخه ۱۱ گویه ای حاصل شد. جالب آنکه پس از حذف این سه گویه و با انجام مجدد تحلیل مؤلفه اصلی بر روی نسخه ۱۱ گویه ای همان گویه ها روی همان چهار مؤلفه دارای بار عاملی بودند و تغییر گویه حاصل نشد. همبستگی میان چهار عامل از ۰/۲۱ تا ۰/۴۴ بود. پایایی با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ برای نسخه ۱۴ گویه ای و ۱۱ گویه ای به ترتیب برابر با ۰/۸۰ و ۰/۷۷ گزارش شد.

توماس، دائل و بوبولتز (۲۰۰۱) هر دو نسخه ۱۱ و ۱۴ گویه ای را بر روی دو نمونه ۵۳۹ و ۹۰۵ نفری از دانشجویان آمریکایی اجرا کردند. نتایج نشان داد که همبستگی عاملی در مقیاس ۱۱ گویه ای از ۰/۲۹ تا ۰/۷۲ و در مقیاس ۱۴ گویه ای از ۰/۳۰ تا ۰/۸۱ متغیر است. پایایی خرده مقیاسها نیز از ۰/۴۸ تا ۰/۶۴ در مقیاس ۱۱ گویه ای و از ۰/۴۸ تا ۰/۶۳ در مقیاس ۱۴ گویه ای در نوسان بود.

شن و دیلارد (۲۰۰۵) نسخه های ۱۱ و ۱۴ گویه ای را بر روی سه نمونه از دانشجویان آمریکایی اجرا کردند: دو نمونه اول (۱۸۸ و ۲۰۰ نفر) نسخه ۱۴ گویه ای را تکمیل کردند و نمونه سوم (۲۳۳ نفر) به نسخه ۱۱ گویه ای پاسخ دادند. آنها دریافته اند که

41 - reactance to compliance

42 - resisting influence from others

43 - reactance toward advice and recommendations

44 - emotional response toward restricted choice

45 - Brown, Finney & France

هر دو نسخه متشکل از چهار خرده‌مقیاس هستند و همبستگی عاملی از ۰/۴۵ تا ۰/۷۶ در نوسان بود. به علاوه، پایایی نمره کلی مقیاس در سه نمونه به ترتیب برابر با ۰/۷۵، ۰/۸۰ و ۰/۷۹ بود.

براون، فینی و فرانس (۲۰۱۰) با اجرای نسخه ۱۴ گویه‌ای مقیاس بر روی ۱۲۸۶ دانشجوی سال اول در آمریکا و با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی دریافتند که مدل چهار عاملی از برازش خوبی برخوردار است ($CFI=0/95$ ، $RMSEA=0/06$ و $RMR=0/08$) و همبستگی عاملی از ۰/۴۸ تا ۰/۸۱ متغیر بود.

با توجه به مطالعات انجام شده در دنیا و نظر به اینکه تا کنون در ایران مقیاسی علمی جهت تعیین واکنش روانی ساخته و هنجاریابی نشده است، مسئله اصلی این پژوهش بررسی خصوصیات روانسنجی مقیاس واکنش روانی هانگ و فادا (۱۹۹۶) در جامعه ایرانی می‌باشد.

روشن‌تهیه

پرسشنامه واکنش روانی توسط هانگ و فادا (۱۹۹۶) طراحی شده و مشتمل بر ۱۴ گویه و چهار خرده‌مقیاس واکنش در برابر تسلیم، مقاومت در برابر نفوذ دیگران، واکنش در برابر نصیحت و توصیه و پاسخ هیجانی در برابر محدودیت انتخاب می‌باشد. این پرسشنامه در پژوهش صفاری‌نیا (۱۳۹۴) ابتدا به زبان فارسی ترجمه و سپس نسخه ترجمه شده فارسی به انگلیسی برگردانده شد. پس از آن، قابل فهم و رسا بودن متن توسط اساتید روان‌شناسی مورد بررسی قرار گرفت و بر روی ۴۷۰ زن و مرد شهر تهران اجرا شد.

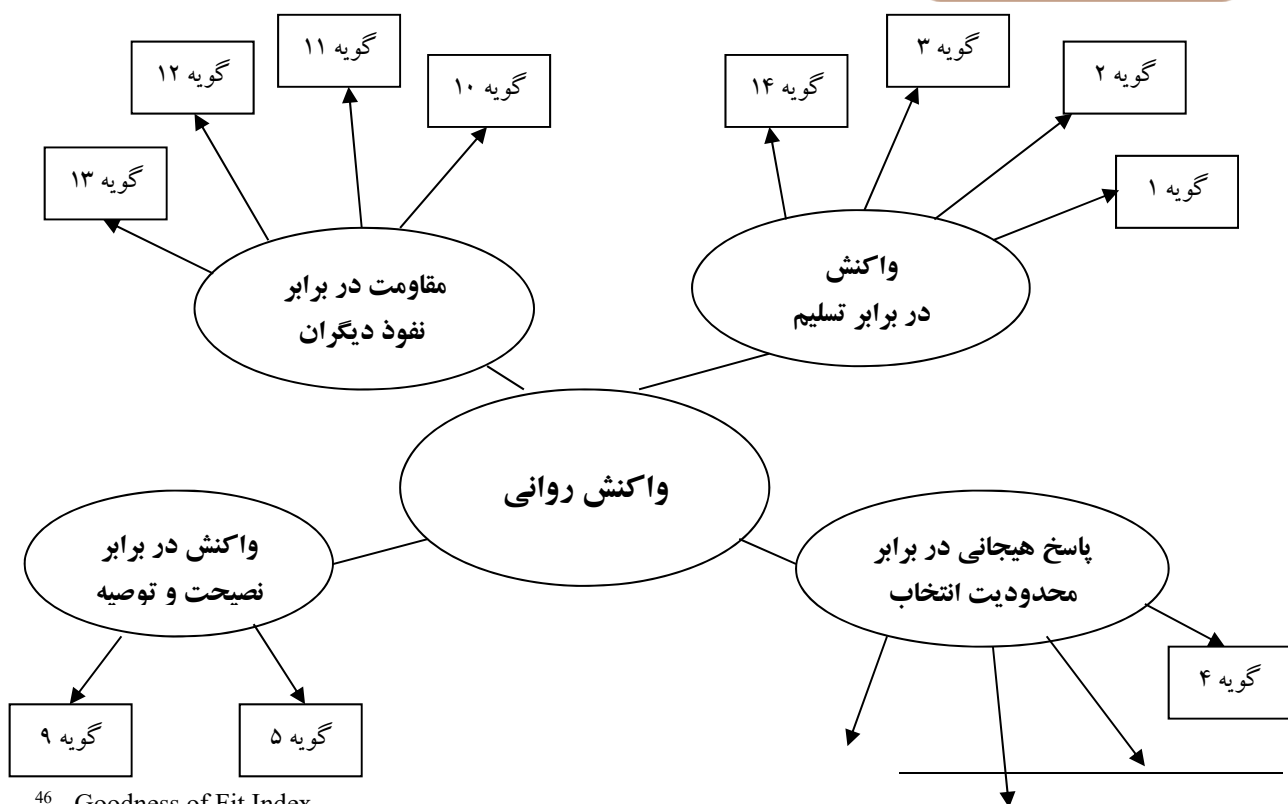
نمره‌گذاری

این پرسشنامه که از نوع مداد- کاغذی و خودگزارش دهی است، مشتمل بر ۱۴ گویه می‌باشد. گویه‌های ۱، ۲، ۳، ۱۴ خرده-مقیاس واکنش در برابر تسلیم، گویه‌های ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۳ خرده‌مقیاس مقاومت در برابر نفوذ دیگران، گویه‌های ۵، ۹ خرده-مقیاس واکنش در برابر نصیحت و توصیه و گویه‌های ۴، ۶، ۷، ۸ خرده‌مقیاس پاسخ هیجانی در برابر محدودیت انتخاب را اندازه می‌گیرند. گویه‌ها در طیف لیکرت پنج درجه‌ای (کاملاً مخالفم = ۱ تا کاملاً موافقم = ۵) نمره‌گذاری می‌شوند. بنابراین، حداقل و حداکثر نمره برابر با ۱۴ و ۷۰ خواهد بود.

پایایی و روایی

در پژوهش صفاری نیا (۱۳۹۴) پایایی پرسشنامه با استفاده از روش آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه برابر با ۰/۸۱ به دست آمد که میزان رضایتبخشی است. همچنین، نتایج پژوهش جهت تعیین روایی محتوایی با استفاده از نظر متخصصان حاکی از روایی محتوایی پرسشنامه و نتایج تحلیل عاملی تأییدی (شاخصهای مجذور خی/درجه آزادی $\chi^2/df = 1/34$ ، شاخص نیکویی برازش $GFI = 0/9$ ، شاخص نیکویی برازش اصلاح شده $AGFI = 0/86$ ، شاخص برازش تطبیقی $CFI = 0/93$ و ریشه دوم میانگین مربعات خطای برآورد $RMSEA = 0/05$) نشان دهنده برازش خوب مدل در تعیین عاملها به شکل اولیه بیان شده توسط هانگ و فادا (۱۹۹۶) بود. به علاوه، یافته‌های مربوط به هنجارسازی نشان داد که میان نمرات واکنش در برابر تسلیم، مقاومت در برابر نفوذ دیگران، واکنش در برابر نصیحت و توصیه و پاسخ هیجانی در برابر محدودیت انتخاب در آزمودنیهای پژوهش به ترتیب برابر با ۱۳/۵، ۱۰، ۶ و ۱۰ می‌باشد.

ساختار عاملی

⁴⁶ - Goodness of Fit Index

⁴⁷ - Adjusted Goodness of Fit Index

⁴⁸ - Comparative Fit Index

⁴⁹ - Root Mean Square Error of Approximation

گویه ۸

گویه ۶

گویه ۷

نمونه پرسشنامه

پاسخ دهنده عزیز:

عبارات زیر درباره نگرشهای کلی شما مطرح شده‌اند. هر عبارت را بخوانید و مشخص کنید که چه قدر با آنها موافق یا مخالف هستید. برای هر گویه پنج گزینه ممکن وجود دارد. لطفاً گزینه ای را که بیانگر احساس شما می باشد علامت بزنید. انتخاب پاسخ برای شما بین گزینه های (کاملاً موافق، موافق، نظری ندارم، مخالف و کاملاً مخالف) می باشد. لطفاً برای هر گویه فقط یک گزینه را انتخاب کنید.

ردیف	عبارت	کاملاً موافق	موافق	نظری ندارم	مخالف	کاملاً مخالف
۱	قوانین و مقررات حس مقاومت کردن را در من برمی‌انگیزند.					
۲	من با آنچه برای دیگران تحریک کننده است مخالفت می‌کنم.					
۳	معمولاً فکر می‌کنم آنچه که ممنوع می‌شود دقیقاً همان چیزی است که می‌خواهم انجام دهم.					
۴	فکر کردن به وابستگی به دیگران مرا عصبی می‌کند.					
۵	نصیحت شدن از جانب دیگران برای من نوعی دخالت تلقی می‌شود.					
۶	زمانی که نمی‌توانم آزادانه و مستقل تصمیم بگیرم، احساس ناکامی می‌کنم.					
۷	هنگامی که کسی به چیزهایی اشاره می‌کند که برای من کاملاً مشخص است، خشمگین می‌شوم.					
۸	زمانی که آزادی انتخاب من محدود شود، عصبانی می‌شوم.					
۹	نصیحت و توصیه معمولاً مرا وادار می‌کند که خلاف آن عمل کنم.					
۱۰	تنها هنگامی راضی و خشنودم که به میل و اراده شخصی خود عمل می‌کنم.					
۱۱	در برابر تلاش دیگران برای نفوذ کردن در خود مقاومت می‌کنم.					

					۱۲	هنگامی که فرد دیگری به عنوان الگوی نقشی معرفی می‌شود که باید از آن تبعیت کنم عصبانی می‌شوم.
					۱۳	هنگامی که کسی مرا به انجام کاری مجبور می‌کند، احساس می‌کنم دوست دارم خلاف آن را انجام دهم.
					۱۴	تسلیم شدن دیگران در برابر معیارها و قوانین جامعه مرا ناامید می‌کند.

منابع

- صفاری‌نیا، مجید. (۱۳۹۴). بررسی خصوصیات روانسنجی مقیاس واکنش روانی در جمعیت ایرانی. طرح پژوهشی دانشگاه پیام نور.
- کورکوران، کیتجا، کروسوز، جان و موسویلر، توماس. (۲۰۱۱). نظریه‌های روان‌شناسی اجتماعی. ترجمه زهره خلیلی. تهران: انتشارات ارجمند. (۱۳۹۲).
- Brehm, J.W. (1966). *A Theory of psychological reactance*. New York: Academic Press.
- Brehm, J.W., & Brehm, S.S. (1981). *Psychological reactance: A theory of freedom and control*. New York: Academic Press.
- **Brown, A.R.**, Finney, S.J., & France, M.K. (2010). Using the bifactor model to assess the dimensionality of the Hong psychological reactance scale. *Educational and Psychological Measurement, 24*, 345-356.
- Buboltz, W.C., Thomas, A., & Donnell, A.J. (2002). Evaluating the factor structure and internal consistency reliability of the therapeutic reactance scale. *Journal of Counseling and Development, 80*, 120-125.
- Buboltz, W.C., Woller, K.M., & Pepper, H. (1999). Holland code type and psychological reactance. *Journal of Career Assessment, 7*, 172-191
- Burgoon, M., Alvaro, E., Grandpre, J., & Voulodakis, M. (2002). *Revisiting the theory of psychological reactance: Communicating threats to attitudinal freedom*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Clee, M.A., & Wicklund, R.A. (1980). Consumer behavior and psychological reactance. *The Journal of Consumer Research, 6*, 389-405.
- Donnell, A.J., Thomas, A., & Buboltz, W.C. (2001). Psychological reactance: Factor structure and internal consistency of the questionnaire for the measurement of psychological reactance. *Journal of Social Psychology, 141*, 679-687.

- Dowd, E.T., Milne, C.R., & Wise, S.L. (1991). The therapeutic reactance scale: A measure of psychological reactance. *Journal of Counseling and Development*, 69, 541-545.
- Dowd, E.T., & Wallbrown, F. (1993). Motivational components of client reactance. *Journal of Counseling and Development*, 71, 533-539.
- Dowd, E.T., Wallbrown, F., Sanders, D., & Yesenosky, J. M. (1994). Psychological reactance and its relationship to normal personality variables. *Cognitive Therapy and Research*, 18, 1573-2819.
- Goldsmith, R.E., Clark, R.A., & Lafferty, B. (2005). Tendency to conform: A new measure and its relationship to reluctance. *Psychological Reports*, 96, 591-600.
- Hellman, C.M., & McMillin, W.L. (1997). The relationship between psychological reactance and self-esteem. *The Journal of Social Psychology*, 137, 135-139.
- Hong, S.M. (1990). Effects of sex and church attendance on psychological reactance. *Psychological Reports*, 66, 494-498.
- Hong, S.M. (1992). Hong's psychological reactance scale: A further factor analytic validation. *Psychological Reports*, 70, 512-514.
- Hong, S.M., & Faedda, S. (1996). Refinement of the Hong psychological reactance scale. *Educational and Psychological Measurement*, 56, 173-182.
- Hong, S.M., & Giannakopoulos, E. (1993). The relationship of satisfaction with life to personality characteristics. *Journal of Psychology*, 128, 547-552.
- Hong, S.M., Giannakopoulos, E., Laing, D., & Williams, N.A. (2001). Psychological reactance: Effects of age and gender. *Journal of Social Psychology*, 134, 223-552.
- Hong, S.M., & Langovski, N. (1994). Sex differences in psychological reactance amongst Korean residents in Australia. *Psychological Reports*, 75, 578-582.
- Hong, S.M., & Ostini, R. (1989). Further evaluation of Merz's psychological reactance scale. *Psychological Reports*, 64, 707-715.
- Hong, S.M., & Page, S. (1989). A psychological reactance scale: development, factor structure and reliability. *Psychological Reports*, 64, 1323-1326.
- Jonas, E., Graupmann, V., Kayser, D.N., Zanna, M., Traut-Mattausch, E., & Frey, D. (2009). Culture, self and the emergence of reactance: Is there a "universal" freedom? *Journal of Experimental Social Psychology*, 45, 1-15.
- Jonason, P.K., & Knowles, H.M. (2006). A uni-dimensional measure of Hong's psychological reactance scale. *Psychological Reports*, 98, 569-579.
- Joubert, C.E. (1990). Relationship among self-esteem, psychological reactance, and other personality variables. *Psychological Reports*, 66, 1147-1151.
- Joubert, C.E. (1992). Antecedents of narcissism and psychological reactance as indicated by college students' retrospective reports of their parents' behavior. *Psychological Reports*, 70, 1111-1115.

- Krishnan, L., & Carment, D.W. (1979). Reactions to help: Reciprocity, responsibility and reactance. *European Journal of Social Psychology*, 9, 435-439.
- Miron, A.M., & Brehm, J.W. (2006). Reactance theory-40 years later. *Zeitschrift für Sozialpsychologie*, 37, 9-18.
- Orbell, S., & Hagger, M. (2006). "When no means no": Can reactance augment the theory of planned behavior? *Health Psychology*, 5, 586-594.
- Shen, L., & Dillard, J.P. (2005). Psychometric properties of the Hong psychological reactance scale. *Journal of Personality Assessment*, 85, 74-81.
- Seibel, C.A., & Dowd, E.T. (1999). Reactance and therapeutic noncompliance. *Cognitive*